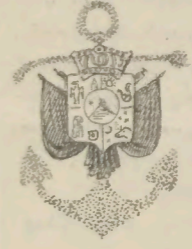

Հայրենեաց

TRAIN
MAKING
AN ARMENIAN WEEKLY.

ՀԱՍՏԵ
AMERICAN HAI PUBLISHING Co
209 E. 23d St., New York City.

Entered at the Post Office at New York as Second-Class Mail Matter
Subscription \$1.50 a Year.

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԻԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆԹԻՒՆ

Կենսական Պահանջը. — Հայ Մամուլի շուրջ. — Նամակ Առտորէն. — Նամակ Մէնթրըլ Փոլսէն. — Նամակ Թրոյէն. — Նամակ Ուէնթ Զօպօրէնէն. — Բայ Նամակ Փրօվիտէնսի Զօգաբարձութեան. — Բարձրակարգ. — Հայկական Ազատ Լաւարան. — Բանասիրական (Սիօնականները):

ՀԱՅՆ ՀԱՏՐԵՆԱՅԻ

Հայն Հայրենեացի տարեկան շրջանը կրկին 1899 Սեպտ. մինչև 1900 Սեպտ. մ. վեցամսեայ 99 Սեպտեմբերէ 1900 Փետրվար. Բ. վեցամսեայ 1900 փետրվարէ Սեպտեմբեր: Բաժանորդագրութեան շրջանը կընդունինք այս հաշուով, և ոչ թէ մէկ թուէ միւս թիւը հաշուելով:

Կը յայտարարենք որ այլևս եռամսեայ բաժանորդագրութեան շնորհ ընդունիր: Վեցամսեայ բաժանորդագրինը 85 սէնթ է. տարեկան \$1.50: Բաժանեցի փոխարէն նամակագրօջմ չենք ընդունիր: Կը խնդրենք ուշադրութիւն դարձնել մեր նոր հասցէին՝ American Hai Publishing Co., 209 E. 23d St., N. Y. City.

Ամերիկայի Հայ Հրատարակչական Ընկերութեան հետ յարաբերել ուղղորդները կամ անդամակցել ցանկացողները դիմելու են Վարչութեան Ատենապետին, հետևեալ հասցէով: Mr. G. Martougegian 180 P. O. Box Providence R. I.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԻՕՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Այն ազգը որ իր ծագումնէն մինչև այս օր ենթարկուել է մտրդութեան ամենակատաղի հայրենեացիներուն, հազարաւոր տարիներու ընթացքին մէջ միշտ օտար ցեղերու արշաւաններուն, անոնց մղեցնողներուն հարստահարութեան ներքին, սրածուրծներուն և կողտպուաներու առարկայ դարձեր է. այն ժողովուրդը որ զանազան աշխարհակալներու ամենամտաւոր հարստահարութեան սակ ջարձախուէր, խորտակուելու փշուրներ է, և իրական փոխարկներու առջև մղելի պէս աշխարհի շուրջ ծայրերը տարադնուէր, — թափառական շարժան, որ ոչ մի տեղ դուրս ու դադար գտեր է: Այս ամբողջ մտրդութեան նրդովուածը, որ ալ կարծես ազգ ըլլալէ դադարած, հայրենագուրի թափառիկներ ըլլալու անգուր ձգտելով այդ սե տապաւնաբարին սակ թողուած էր, այս օր գերեզմաններու լուսութեան ծայրեր կը բարձրացնէ, վերականգնելու, ազգ լինելու, հայրենիքը վերստանալու, Հրէաստանը վերստեղծելու սրտուած կար-

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋԸ

Ինչն է աւելի նուիրական ու սուրբ գործ քան ազգ ու հայրենեաց համար աշխատելը: Ինչն աւելի մեր սրտին կապուած, կենսունակ, քան արնոտ հայրենեաց փրկութեան հարցը:

Սուրբ ներկայ տաղանապալի, խառնափրկութիւնը ու իրաժանական օրերին, գուցէ աւերելոյթն մեռելութեան ու թմրութեան պատկերը կը ներկայանայ, գուցէ յուսահատութեան, լքման ու երեմիականների ձայները կը հասնին մեզ, բայց այդ ամենու մէջէն սիրտ մը կայ, որ կը բարբախէ, հառաչ մը կայ որ կը վերստաւանայ՝ «Ա՛խ, ե՞րբ կազատի հայրենիքնիս», հային պատմական զգացումը, դէպի վեր ձգող միտքն ու սիրտն է ատ, ամենքի աղօթքն, ամենքի միակ խաչալն, հաւատացէ՛ք ու ճշմարտութեան, չկայ հայ մը որ հառաչէ, ու իր զղձանքը ատ չըլլայ:

Հայ-Վաթօ ղիբու, հայ եկեղեցական, հայ գիտնականն ու տգէտ, հարուստն ու աղքատը, ամենքը, ամենքը, մինչև անգամ հայ դաւաճան, զուրկ շին ատ զգացումէն, զորքը հայրենիքի փրկութեան փափաքն ունին:

Սակայն լուի փափաքը չի հասցնէր մեզ մեր նպատակին, ՄԻՋՈՑ պէտք է, ստրուկ ազգերը ազատութեան հասցնող միջոցը: Դժբաղդարար հայրութեան մաս մը միջոցին չի հաւատար, ան լքած է ինքնօգնութեան փրկարար գաղափարէն, և ստանք հայրութեան պահպանողական ու յետադիմական դատակարարը կը կազմեն:

Բայց հայտնութեան մեծամասնութիւնը թէ սոյպէս, թէ այնպէս կաշխատի հայ վէրքի դարմանումին: Միայն տղաների

ձակէ: Թրանսպարանէն, Ամերիկէի խորհրդէն, — մինչև Սիպերիա: Կովկասէն մինչև և նոր Աշխարհ՝ յուսապարար վերադարձով մը՝ իրարու կը մօտենան, զիրար կ'ողջաբարեն, կը զրկուին այս տարաբախտ հրէայ ժողովուրդին ցրուուած մասնիկներն. և ահա հայրենասէր սրտերու բարձրաբերձ լին մը կը կանգնի: Սիստին պէս — Սիօնականներն են:

Այս արտահայտած և աւանդապահ ժողովրդեան Հրէաստանի հայրագործ գիրկը համախմբուելու յաւերժական բնազդը վերջին տարիներս գործն կեանքի վերածուելու: Ասկէ երեք տարի առաջ էր որ հայրենեաց ոգին սրտակաւնութեան դրօշը պարզեց, «Սիօն եկէ՛ք» բացառանքն, ու այդ կըրջ իր «Ներքի» թարգմանութիւնովը հրէական աճիւններէն ջլտալինը, կենսունակ ու խանդավառ ժողովուրդ մը յարուց, ամեն հրէի սիրտ այս օր ցնծալից թրթրուումներով «Սիօն երթանք», կ'արձագանքէ:

Ներկայ տարուան օգոստոս ամսի մէջ Սիօնականներու երրորդ համաժողովը գումարուեցաւ Ջուրիքի Պաղեկ քաղաքին մէջ: Աշխարհի ամեն կողմերէ կազմակերպուած 1200 էն աւելի Սիօնա-

դատակարար մը կայ, որոնք ոչ Հայաստան կը ճանչնան և ոչ ալ անոր ցաւերը գիտեն: Անոնք հոս ու հոն, և մեր շուրջը, կը պուռան ու կը կանչուեալան, ոչ սովեյոց պէտք է օգնել, ոչ հայ սրբ պէտք է դարձանել, ոչ հայրենիքի տնտեսականի մասին մտածել, ոչ ալ անոր կըրթութեան հոգալ, հապա միայն պէտք է զարնել, կտորել, ցոյցեր ընել: Կո՛ր՛ու ալ ի՛նչ կը պուռան, և սուր տակ թաղուած է այն հիւանդ միտքը, որու համար շատ սուտեցինք՝ «Կոտորուինք, արիւննիս ցոյց տանք, որպէս զի դիւանագիտութիւնը դայ ու մեզ փրկէ»: Սակայն դառն փորձերը մեզ ցոյց տուին թէ ո՛ր շափ տուտեցինք, որքա՞ն աւեր ու արիւն, փոխարէն ի՞նչ շահեցանք: Խղճացին մեզի, խղճի, կոտորուողի, ոչխարի անունը վատուեցանք:

Սերունդ մը մեռաւ, ու նոր սերունդ մը կայ անոր անց բռնող: Եթէ չձնէր ատ սերունդը, եթէ նա որք ու բարիկ, անձի՞ր ու մերիկ, և անուստեմ փողոցի թափառիկ մնար, այսօր մենք կուենեալինք հայրենիքին նուիրուած, անբով ու սրտով օժտուած սերունդ մը: Այսօր ալ եթէ Հայաստանի այն դժբաղդ մանկիկները, որոնք արիւնէն ծնուած են, եթէ կտոր մը հաց չունենան ուտելու, եթէ յարկ մը չունենան պատուապարտելու, դպրոց մը ուսանելու, կորած, մուրացիկ ու փողոցային յաղորդ սերունդ մը պիտի ունենանք: Զէ՛, հայրենասիրի, նուիրուածի, յեղափոխականի զլլաւոր ջանքն պիտի ըլլայ՝ պատրաստել ապագայ սերունդը: Այս մտքին հակառակողները, կերթան ու կը միանան այն անզգայ, հրէշ յեղափոխական ներկայացուցչին հետ, որ օր մը հրապարակօրէն կը պօսար՝ — Թո՛ղ

կան մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները կային հոն: Այս կազմակերպութիւնը կարճ ժամանակամիջոցին մէջ հարիւր հազարէն աւելի անդամներ ունեցր է, և մից միլիոն ֆրանքի շափ դրամագրուելու: Միայն Ռուսաստանէն եկած ներկայացուցիչներուն թիւը 200 է կը հասնէր:

Մէն մի ներկայացուցչի վերարկուին կործքը ժապաւէն մը կար, վրան ոսկեզէն տառերով՝ «ԳԱԻԹԻՆ ՎԱՆՆԸ» գրուած: Ժողովաւան «Սթաթ կազմութիւն» ճակատը ճերմակ տախտակի վրայ կապուտ խոշոր գիրերով ՍԻՕՆԱԿԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ կը կարգացուէր, որոյ երկու կողմերն մէկ մէկ սիօնական դրօշներ կը ծածանէին: Ատենախօսութեան բեմին վերե կար «ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵԱՆ» վերնատառը: Ժողովարարին ճակատը, պատէ պատ քաշուած էր սիօնական մեծ դրօշ մը: անոր մէջ տեղը գրուած՝ ԳԱԻԹԻՆ ՎԱՆՆԸ, և սուր ալ մէջ նկարուած՝ «Յուդայի առեւժ»:

Ժողովը անպատում խանդավառութիւններու որտայտոյց ու վտեմ տեսարանը կը ներկայացուէր: Հոն սրտազին համաձայնութիւնով իրարու քով կը նստէին քաղաքական և կրօնական պմէն

սատակին տաճկահայ օրերը, որովհետեւ նրանց հայրենի էջնահատակ եղան, զրգուելի ու անպատկառ միտք...

Այս ատուր երեկոյթին դէմ միջախարական ու սփոփիչ ներկայ մը ունեցր: Օրը օրին հայրենիքի իրական շահեր մը տաճող, անոր ցաւերուն գիտակց գաղափարակիցներու շրջանակ կը լայնայ: Հայ ժողովուրդը մէկ գաղափարի շուրջ կը հաւաքուի և մեր յեղափոխական երկու կուսակցութիւնները ձեռք կուտան իրարու: Պատրաստել հայ ժողովուրդ, գործել հայ ժողովուրդի համար, անոր ցաւերուն հասնիլ. ահա՛ նպատակն որ կուտանք իրարէ իրական, ազնիւ յեղափոխականներուն:

Մէն մի գործ, ըլլայ սովեյական բերդը մը հաց տալ, ըլլայ մերկ որբին հագցունել, ըլլայ հայ տղեկին դպրոց մատակարարել, յեղափոխականին էն առաջին պարտականութիւններն են և յեղափոխական գործեր են, հայրենիքի վերածնունդն է ևս կապուած:

Ապրիլ Հայ ժողովուրդի համար, գործել Հայ ժողովուրդի համար, ահա՛ իրական նպատակն ու պահանջը:

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՇՈՒՐՋ

«Նոր կեանք» վերջին թիւերուն մէջ հանրածանօթ դրագէտ Արփիար Արփիարեան «Հայաստան եւ Կ. Պօլիս» յոյժ շահեկան շարունակելի յօդուածներով մեր վերածնութեան պատմութիւնը կընէ, կենդանի կերպով կը նկարագրէ այն երջանիկ օրերու գործն ու կեանքը, երբ քանի մը երիտասարդ հոկայ մտքերը

դաւանանքի, գաղափարներու ամէն տարբերութիւններով համակուած անձնաւորութիւններ. ոմանք միապետական, ոմանք պահպանողական, մէկը ազատական, ուրիշ մը ընկերավարական է: Ոչ ոք կը հարցնէր դու ի՞նչ ես: Ռուս Ուղղափառ Ռաբբին իր կղերական համազգեստներով կը նստի ոչ ուղղափառներու, մինչ իսկ անանկներու քով, որոնք այնքան հեռացած են հրէական հաւատոյ աւանդութիւններէն, հոն ամենուն օրտի թիւերն հայրենեաց ձայնով միահամուռ կը թրթուան քաղցրաւոր ներդաշնակութիւնով մը: Հոն հայրենիքն է որ կը խօսի:

Սիօնականներու ծրագրին է գոյացնել բաւական մեծ գումար մը, անով գնել Պաղեստինը Սուլթանէն և ցրուուած հրէաները հոն համախմբելով կազմել հրէական հայրենիքը:

Առ այժմ Սիօնականութեան անդամակցողները հրէայ ոչ հարուստ դատակարար պատկանողներ են, իսկ կը հաւատան որ մօտ ժամանակի մէջ ահա զին դրամատէրներն ալ պիտի միանան իրենց, որ ատեն պահանջուած գումարը կը գոյաց-

գեոզագրական գրասենյակին նոր հե-
ռագած, հայտնաբերված օրերուն, ձեռք
ձեռք ձեռք տուած կաշխատելն ուսում
ու գիտակցութիւն տարածել Հայաստանի
մէջ, մտքերը արթնցնել ու պարտա-
տել նոր Հայաստան մը կերտելն, ու
Հայաստանին կը նուիրուէին,

Այս մասին «Բազմալէզու» իւր Սեպ-
տեմբերի պարակն մէջ կը գրէ՝

«Նոր կեանքը իւր վերջին պարակով
(թիւ 15) կը վերջացնէ մի ուշագրաւ
յօդուած, զոր գրած է համարածնոթ
գրագէտն Ա. Արփիարեան: Յարգ. յօդ-
ուածագիրն ամփոփ տեղեկութիւն կու-
տայ տարիներ առաջ, երբ կրթական գոր-
ծը ի Պօլսի անոյշ երազներով անարարք
քնոյ մէջ կ'որոտէր, ինչպէս անոր մի
ազգու զարկ կը տրուի, որուն արգելնքը
վաստորէն Պոնտոսի արտուներն և անտի
մենէն վաստորականի խորքն կը ծա-
ւալի: Կրթական գործին Հիմնադրներն
եղած են չինք աշակերտներ, որոնք դեռ
նոր վեներակոյ Մուրաթ-Ռափայէյեան
վարժարանէն հայրենիք դարձած՝ կու-
նենան այնպիսի մեծ գաղափար մը. նոյն
գործին կը մասնակցին ուրիշ եռանդուն
և ուսեալ երիտասարդներ, որոց մէջ ա-
մենէն արգելանքներէն կըլլայ Արմէ-
նիայի խմբագրական Մ. Փորթուգալ-
եան. քիչ ժամանակուան մէջ ի Պօլսի,
ի Տրապիզոն և ի վաստակական գաղտն-
ները և կրթական ընկերութիւնները կը
հաստատուին: Մտքի երիտասարդ մեծ
գործիչներն (որոց ամենէն նշանաւորն
նոյնինքն Արփիարէն էր) Հայաստանի ազէտ
զարակներուն ցուցուցին ուսման կարե-
ւորութիւնը, ու զեզուէ Հայաստանցին
չուտով ըմբռնեց գիտութեան ուժը, սի-
րեց ու մշակեց զայն»:

Եւ այսօր այն երկու գործիչներ, որ-
ոնք անցեալին մէջ անուրանալի ու նը-
շանաւոր ծառայութիւն մատուցին հայ-
րենիքին, ու այսօր ալ նուիրուած են ա-
նոր սուրբ դասին, միութեամբ ու ու-
րախալի է որ իրար կը մօտենան, իրար
ձեռք կուտան մի գաղափարի շուրջ հա-
ւաքուելու համար: Եւ ահա, Մարտ (թիւ
17) կը գրէ՝ «Երկու սարկէ իվեր հայկական
դասին շատ նպաստաւոր նոր ուղղութեան
մը սկիզբէն նշանները կը տեսնուին.
Գէպի ընդհանուր գաղափարին միւ-
թիւնը կը յառաջանան հանդարտաբայլ:
Սրտագինեղող առաջին երեւոյթն է յե-
ղափոխական երկու կուսակցութիւններու
միջև փոխադարձ համակրանքի և յար-
գանքի արտայայտութիւնը: Ամերիկա,
Պուրթուգալ, Եգիպտոս, Եւրոպա գրեթե
ուղղ Արմէնիականներն ու Հնչակեաննե-
րը իրար ճանչնալու պատեհութիւնը ու-
նենալով, համոզումներու և սեփու-
թիւններու փոխանակութեամբ անդա-
ուի:

Հիշեցր ունեցող ժողովուրդի մը ա-
ռաջ այսպիսի հայրենասիրական նպատա-
կի իրականացման համար դրամական
խնդիրը, որքան ալ խոշոր ըլլայ, ամէ-
նէն գիւրդին բանն է, ուստի խնդիրը հոն
կը մնայ թէ արդեօք Սուլթանը պիտի
հաւանի՞ Պաղեստինը վաճառելու:
Պաղեստինի վաճառումը որքան
Սուլթանէն, այնքան և աւելի ներդա-
կան պետութիւններու կամքէն կախում
ունի: Թիւրք կառավարութիւնը կտոր մը
երկրէ շատ աւելի դրամի պէտք ունի,
քանի զամ հարկեր միլիոն ֆրանք թիւրք
պետութիւնը իւր ներկայ սեփական
անակութեան և քայքայուած կրնայ
փրկել: Նշաններ կան թէ Սուլթանը հը-
րէաներուն հարկերու միլիոններ առ-
նելու մեծ ախորժակ ունի:

Ռուսիա պիտի սիրէ Հրէաները իւր
երկրէն բոլորով մաքրելու այդ առի-
թով: Սակայն միւս կողմէն Հրէական դը-
րամով թիւրքոյ զօրացումը իր գործին
չգար, բաց անտի որ Ռուսիոյ աշխարհա-
կալութեան ծրարքին մէջ է որ մը Պա-
ղեստինի ալ տիրանալը:

Յրանալու Սիւրիան և Պաղեստինը գը-
րուելու իր աննշանքին հակառակ պիտի
գտնէ Հրէաստանի մը ստեղծուելը:
Պաղեստինը կրնայ անշուշտ ամեն
ազգեցութիւն պիտի գործածէ խափանե-

ղարձան թէ հիմնական ո՛ր և է անհամ-
ձայնութեամբ իրարմէ շեն անըրպե-
ութիւն: Հայրենիքի պետքերուն համար
միևնոյն ըմբռնութիւնը ունին: Ամենքն
ալ կուսակցական ո՛ր և է նկատումէ գեր
ի վերայ դասելով Հայաստանի դասը,
յուսալի է որ յարաբերութիւններու աւե-
լի սերտ մշակութեամբ որ մը լուրջ հա-
մաձայնութեան մը յանգինք: Այդ օրը
հայ ազգը ինքզինքը շատ սփոփուած և
զօրացած պիտի գտայ»:

Եւ այդ սփոփանքը պիտի ունենայ
հայ ազգը, երբ Հնչէ անմասն բանաստեղ-
ծին երգը, «Տուր ձեռքդ եղբայր...
որ մրկուէ էինք զատուած»: Մուսանալ
կուսակցական կիրք, կամ անձնական հա-
շիւ, բոլորով գաղափարին շուրջ, հայրե-
նիքի պահանջին ու ժողովուրդի ձայնին
արձագանքն է առ. և ժողովուրդի մի դա-
սակազգը որ ինքզինք չէ գտնուածը
կրտած է, որ դարձեալ կուսակցութիւն
մէ, այժմ պէտք չէ՝ անտարբեր մնայ:
Միութիւնն է միակ սյոժ, և պէտք է քա-
տեղծել այդ սյոժը»:

Ստացած ենք Օրմուհեան Պատրիար-
քի կոնդալը, ու վրուած կաթոլիկ հայե-
րի հրատարակուած տետրակի մը գէմ:
Կոնդալը ցոյց կուտայ եկեղեցական
պատմութեան լիուր տեղեկութիւն, և
մայրենի եկեղեցոյ աւանդութեանց հըմ-
տութիւնը: Բայց նորութիւն մը չը պա-
րունակիր, շատ անգամ գրուած ու երկ-
րորդուած է այս կրօնական խնդիրները,
ինչպէս որ կը գրէ կոնդալը՝ «Այդ գիտ-
նայով հանդերձ, թէ ինչ որ մեք պիտի
կարենանք ըսել՝ մեր նոր գիտելիք չեն-
ք թէ մեր Ս. Հարց ուղղափառութեան
պաշտպանութիւնը նոր ջատագովու-
թեան չկարողանա, այլ որովհետև նոր
գայթակցութիւն յարուցանուած ճիգը
նորին կան, և մեր Ս. Հարց գաւանդ-
ութիւնը այսպիսով նորանոր փորձեր կըլ-
լան, կը կարծեմք թէ չեմք կրնար ար-
դարանալ մեր լուսութեան մէջ ուրիշնե-
րէ կանխու գրուած ու խոսուած լինե-
լուն համար, և ոչ ալ մեզմէ առաջին-
ներուն արգելանքներով մեր պար-
տականութեանց զերծանիլ: Ուստի հարկ
կը դաւմը նորագալ առարկութեանց գէմ
պատասխանները կրինք և թիւր իմաց-
ուածոց դէմ ուղղը Գրեթեմի, և մեր
Ս. Եկեղեցոյ վարդապետութեան տէմ
հրատարակ նետուած սխալ կարծիքները
ցրել, որով ոչ թէ լուր դուք ալ օգու-
ուիք, այլ մասնաւոր գործածէք զա-
նոնք Հաւատացեալ ժողովուրդեան մէջ
հնարաւոր գայթակցութեանց առջեւ
առնելու ճշմարիտ քարոզութեամբ և ու-
ղիլ մեկնաբանութեամբ»:

Բայց կոնդալները ու կրօնական վէ-
ճերը գայթակցութեանց առաջ չեն կրնար
առնել: Մեր ժողովուրդը հայրենիքի մէջ
եթէ այսօր մասամբ կը հեռանայ մայրե-
նի եկեղեցոյ ծոցէն, բնաւ կրօնական
կամ ծիսական տարբերութիւններու գի-
տակցութիւնը չէ որ կը մղէ զիրենք դա-
ւանափոխութեան: Արմէնիայի աշխատա-
կից ՄէնՍէ իրաւամբ կը գրէ՝ «Սպասել
մեր գեռնիկ, նահապետական ու ազգա-
շինականները փրկութեամբ կրնան
բարոյական նուրբ արամարանութիւն ու
խորհրդածութիւններ, կը լինէր առ նու-
ազն յիմարութիւն. բայց մի բան որ նա
իր կողմ գաղափարով ու կարճ խելքով
իսկ կարողացել է չափել և որոշել ներ-
կայ հանգամանքները մէջ, դա նրա բնա-
տուր ինքնապաշտպանութեան զգացումն
է. զգացում մը որ ոչ գիրքերն ներ-
շնչել էին իրանց և ոչ գործիչներ, այլ
իրանց դասն ու սազնապարի վրձակը:
Ահա սոյն գոյութեան կուտի մէջ էր որ
նրանք, չինայած իրանց աւանդական
յարգանքին դէպի հայ եկեղեցին, որպէս
երկու շարեք փոքրագոյնը, պարտաւոր-
ուած եղան վերջապէս իրանց և իրանց
սիրելիները գոյութիւնը ժամանակ մէջ
պահպանելու մի միակ ցանկութեան ի-
րանց եկեղեցին զոհ բերելու գտան ու
նոր փորձութեան մէջ բնիկը»:

«Արդ ե՛օք ի՞նչ արին մեր ազգային
պատասխանատու մարմիններ, պատրի-
արքարան, գործիչներ, մեծատուններ
և այլն սոյն եղած և զալիք աղէտները
դէմ կուտելու համար. ի՞նչ արին մաս-
նաւորապէս (քանի որ խօսքը եկեղեցոյ
դաւանութեան մասին է) մեր բնած հա-
գեւորականութիւնը ժողովուրդի ճգնա-
ժամի օրերին մէջը»:

Ապա մի ուրիշ տեղ կը յարէ՝
«Մենք գտնուած ենք ցաւալի բայց
պարզ իրականութեան հանդէպ, ուր ալ
և լալ ու ողբով օգուտ չը պիտի տայ:
Փոխանակ կոնդալները գրելով ժամավա-
ճառ լինելու, լրջօրէն գործի պէտք է
ձեռնարկել»:

Այս ներկայ օրերուն, գործ պէտք
է, եռանդուն գործ: Որչափ կը յիշեմ
երկու տարի առաջ էր, ճիշդ արիւնի օ-
րերուն, էջմիածնի «Արարտա» ամսագիր
և «Բազմալէզու» ու «Հանդէս Ամսօր-
եան» մի բնութեան ու երկու բնութեան
անտղի կրօնական վէճ մը յարուցին,
որոնցմէ ոչ ոք ոչինչ չահեցաւ: Բայց ալ
անցեր են միջնադարեան կրօնական պա-
ռակամանց ու ունայն վէճերու շրջանը:
Արդի դաւանափոխութիւններուն մէջ
կրօնական հասկացողութիւն բնաւ չկայ:
Ժողովուրդը սարկի կուզէ, և ժողովուր-
դական առածը կընէ՝ «Ջուրն ինչո՞ւ օճին
կը փաթթուի»:

ԴԻՏՈՂ

ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱՄԱԿ ՈՒՍՏՐԻՆ

Սեպտ. 11.

«Հայկական Գրադարանի ներկայ վար-
չութեան պաշտօնավարութեան վեցամս-
եայ շրջանը լրացած լինելով, յառաջիկայ
կիրակի վարչական նոր անդամոց ընա-
րութիւն պիտի կառարուին»:

Այս յայտարարութիւնն ըրաւ վար-
չութիւնը անցեալ կիրակի:
Գրադարանը գրաւ ազգային Հիմնա-
կութիւն լինելով, Հոն կրօնական, կու-
սակցական և այլ համոզումներու տար-
բերութիւն չի փնտռուիր, բաւական է
որ իր ամսականներն վճարած լինին: Ան-
գամները հաւասար ձայն ունին ժողովին
մէջ»:

Ու ընդհանուր ժողովը որ անդի պի-
տի ունենայ յառաջիկայ կիրակի (Սեպ-
տ. 17) անդամները գերագոյն պարտականու-
թիւն մը ունին ներկայ գտնուելու և ի-
րենց քուէներով ընտրելու խոհուն, գոր-
ծունեայ և ժողովուրդ բարոյական զար-
գացման շահը փնտռող անհատներէ բաղ-
կացեալ վարչական մարմին մը՝ յաջորդ
վեցամսեայ շրջանին համար»:

Պ. Գ. վարդապետ Արմէնիայի 2 թը-
ւով շատ լաւ դիտել տուած էր «Նախորդ
վարչութեան ընտրութիւնը կուսակցա-
կան ոգիով լինելը» և ասոր հաստատեց
Գրադարանի ընդհ. ժողովը դիւանը,
սեպ. 3ի ընդհ. ժողովին մէջ, թէ՛ «Ներ-
կայ վարչութիւնը շատ հակասողորդներ
ունին»:

Գրադարանը ազգային բարոյականը
բարձրացնելու ընտրել կողմն ունի, հե-
տեապէս Հոն հակասողորդներ տեսնելը
սիրելի չէ մեզի: Սակայն յանցաւորը ա-
նոնք են, որոնք այդպիսի ազգային վա-
րարանը եղող հաստատութեան մը մէջ
գործածեն իրենց նեղ կուսակցական սե-
փութիւնները, թէ և հաւասարած չենք
թէ բոլոր կուսակցականներն այսպէս կը
վարուին»:

Ըստուէ թէ՛ «Ազգի մը զարգացման
աստիճանն է ընթերցանութիւնը», հե-
տեապէս եթէ կուզես ազգի մը զար-
գացման աստիճանը գտնել, քննիր անոր
ընթերցանութեան քանակը: Ուստի
800 հայերէն գրադարանը հազու 100
անգամ ունի, իսկ ներկայ վարչու-
թեան օրով՝ հազու 40 անգամ կ'օգտուի զբա-
ղարանէն: Գրադարանի անդամները նկա-
տի ունենալով այս՝ ըստ սյանմ ընտրելու
են նոր վարչութիւնը, երանդուն և ըն-
թերցանութիւն տարածելու փափաքն
ունեցող անհատներէ:

Սակայն պէտք չէ մոռնալ, որ վար-
չութիւնը թէ և կազմուած լինի ամենա-

լու Հրէից այս ձգտումին յաջողութիւնը:
Անգլիոյ վերաբերմունքը կախում
պիտի ունենայ ժամանակին քաղաքական
հանգամանքներէն»:

Անդին կը մնայ Երբեքի Նիդալակի
ցութիւնը:

Հաւանական է որ Սիօնականութեան
տակ Գերմանիոյ քաղաքականութիւնը
պառակած ըլլայ:

Սիօնականներու նախագահը, սօքթ.
Հէզէլ, իր ճառին մէջ իբր յաջողութեան
երաշխիք՝ կընէ թէ՛ Գերմանիոյ կայսեր
Երուսաղէմ այցելելուն Սիօնականաց
Կեդր. Յանձնախումբը ներկայացրէ էր
Նորին կայսերական վեհափառութեան, որ
ոչ միայն սիրալիր ունկնդրութիւն մը
չնորհէր, այլ և իր խորին համակրու-
թիւնը յայտնէր էր այդ նպատակի մա-
սին»:

Եթէ Սիօնականաց ծրագիրը իրակա-
նանայ, Հրէաստանը ազգովը Հրէաներուն
մեծ մասը Գերմանիան պիտի երթան,
որոնք Պաղեստինը Գերմանիոյ հետ ա-
ռեւտրական ու քաղաքական սերտ յարա-
բերութեան բերելու միջոց ըլլալով՝ այդ
երկրը տեսնուի մը Գերմանական գաղ-
թականութեան պիտի վերածուի. բան
մը որ վերջերս Գերմանիոյ կայսեր կրպակ
է դարձեր: Նկատելով նաև այս պարագան
թէ Սուլթանին և Սիօնականներուն մէջ
միջնորդի դերը կատարելու և նոր Հրէ-
աստանին վրայ իր բարոյական հովանա-

ւորութիւնը տարածելու դերը, հաւա-
նականաբար վիճէմք կայսրը պիտի ըս-
տանձնէ. իրաւունք կուսակցական եթեալ-
րելու թէ Սիօնականութեան մէջ Գեր-
մանիոյ երազներուն իրագործումը կայ:

Այս գանգաւոր տեսութիւններուն վը-
րայ ընդհանուր ակնարկ մը ձգելով, կը
տեսնենք թէ ինչ դժուարութիւններ,
անկարելիութիւններ իսկ կան Սիօնական-
ներու ծրագրին իրագործման առջև:
Ուրեմն յաջողութեան անպայման երաշ-
խարհութիւնը չէ որ Սիօնականները կը
մղէ ի գործ, այլ ազգային նուիրական
և վեմ գայտակալութեան մը գիտակ-
ցութիւնն է որ զանոնք կը բանակէ՝ կուրծ
տալու ահեղ արգելքներու: քաղաքար
մաքառելու անկարելիութիւններու դէմ,
հերոսական զոհաբերութիւններով և ճի-
գեղով յառաջ խաղալու դէպի այդ ա-
րեւազեղ ու սիրազեղ հեռապատկերը,
գէպի Սիօն»:

Օրինակ առնենք Հրէաներէն: Մենք
Հրէաներուն դրամը չունինք, սակայն
ուրիշ մանչն առաւելութիւններն Իժա-
րը մեր կողմ կը ծանրանայ: Հրէանե-
րը Հրէաստան չունին, մենք Հայաստան
ունինք, անոնք ցրուուած են աշխարհի
չորս կողմը: Հայն իր հայրենեաց մէջն է:
Պաղեստինը քանի մը Հրէաները Երուսա-
ղէմ կերթան Հոն տարին անգամ մը Ե-
րմիլի ողբերը կարգալու, արտասուե-
լու և գլուխնին փրած տաճարին քարե-

րուն գարնելու. հայը Զէլթունի ու Սա-
նոյ լեռներէն առիծի մանչիւններ կար-
ձակէ և իր կեանքի գոյութեան ան-
դադրում ու անվհաս կուրը կը մղէ:

Հրէաները դիւանալիսական սեղանի
վրայ հրէական խնդիր չունին. Հայը հայ-
կական խնդիր մը ունի, որ շատ անգամ
Եւրոպական դաշլիւններու մէջ հրաբուխի
պէս կը պայթի: Մարդկութեան առջև
Հրէաները մեծած ժողովուրդ մի են.
Իսկ Հայը հայրենեաց փրոյն համար հե-
րոսութեան և նահատակութեան երէկ մը
ունի, որոյ հորիզոնին վրայ ազատութեան
վաղուան լուսաբերը կը շողշողի: Հրէա-
ները աշխարհի ամեն կողմը առուած,
անխուսձ ու հալածուած են. հայը քա-
ղաքակիրթ աշխարհի խոհուն առջև ար-
դար պահանջ մը ունի, և մամուլը աշ-
խարհի ամեն կողմ այդ պահանջը կ'ար-
ձագանգէ: Հայկական խնդիրը մարդկու-
թեան սրտին վրայ բացուած վէրք մըն է.
այդ վէրքը պէտք է բժշկուի և ուստի
մարդկութիւնը մեղ հետ է:

Երբ՝ Հայաստանի ալ ձայնը ՀԱՅԱՍ-
ՏԱՆԱԿԱՆ դրօշի տակ պիտի համախմբէ
հայութեան ամեն դասակարգի, ամեն
գաւանաւոր ու ամեն գաղափարի ներ-
կայացուցիչներն աշխարհի ամեն կողմէ-
րէն՝ խորհուրդ հայրենեաց փրկութեան
վրայ: Հայաստանական համագումարի մը
օրը մեր փրկութեան նախնիքայ օրը պի-
տի ըլլայ:
Գ. Պ. ՊԻՐՃԵԱՆ

կարող անձերէ, անկախներն ալ բարոյա- կան պարտք մը ունին ամեն դժուարու- թեանց մէջ օգնելու վարչութեան:

Ազգին բարոյականը բարձրացնելու կը ձգտինք. հետեւապէս բոլոր ալ միա- համուռ աշխատակցեալ ենք անոր իրա- դրո՞ման: Իսկ կուսակցականները երբ վարչական մարմնոյ անդամակցութիւնն կ'ստանան, ալ հոն կուսակցական նկա- տուցներով ժողովուրդի վստահութիւնը շարաշար գործածելու չեն: Վստահ լի- նելով որ Գրադարանի կուսակցական ան- դամներն իրենց անցեալ սխալ քայլէն դատ ասած՝ ներկայ ընտրութիւնը զուտ ազգային լայն շայնացքներով պիտի քու- ֆարին: Ու գրադարանը նոր սքիւզ, նոր շէնք մը պիտի թեւակոխէ: Սպասենք արդիւնքին սիրալիր:

Գ.Ա.Ն.Կ

ՆԱՄԱԿ ՍԵՆՔՐԸԼՅՈՒՅԷՆ

Սեպտ. 4.

Տարիներ աստ, Խարբերքի Սիրբի- րի գիւղէն Ամբրիկա գանուող հայրենա- կիցները գեղեցիկ և բիւնոյն ասեն հա- մակերևի ձեռնարկ մը կընեն: Եռանդուն ու լուրջ երիտասարդներու շրջան մը, իրենց գիւղի ուսման պակասը զգալով ընկերութիւն մը կը հիմնեն՝ «Սիրբիւրի Գիւղի Ուսումնասիրաց Ընկերութիւն» ա- նունով: Ընկերութիւնը շուտով արձա- գանդ կը գտնէ համագիւղացի մեծամաս- նութեան մէջ, որոնք կը փութան մաս- նակցիլ և այժմ ալ: Քիչ ժամանակի մէջ անգամավճարներէ և նուէրներէ գոյա- ցած արդիւնքը քանի մը հարիւր տղար- ների կը հասնի: Վերջերս ընկերութիւնը այլևս գործի սկսելու կարող զգալով ինքզինքը, գործի կը ձեռնարկէ: Գիւղին միջին հասկացող երիտասարդներէն Հո- գարարական մարմին մը կը նախար- յարուր և ստուգելի մը կը վարձուի և կը բացուի գարտը: Իսկ հազիւ թիւ գործ կըրկէ կանոնաւորուիլ և նախնական քայ- լեր առնել, ահա՛ մի անակընկալ և կոր- ծանարար հարուած կը ստապէ այս ազ- գոգուտ գործը և գիւղը նորէն իր նախ- կին անկերպարան վիճակին կը մատնէ: Այժմ դարձեալ բոլորովին գոցուած, ու- սուցիչ արտաքուստ և հարիւրաւոր փա- նուկներ փողոցներու մէջ կը թափառին:

Մեր լսածին նայելով՝ այս դուստան հարուած տուողը, գիւղի հայտով ու ջրով սնած քահանայ է, անձ մը որին յանձ- նուած է դժբաղդ գիւղի մը թէ հոգե- նոր և թէ առօրեայ գործերու ղեկավա- րութիւնը. անձ մը որու անցեալ ու ներ- կան խիստ խաւար գոյներով կը ներկա- յացնեն զինք մօտէն ճանչցողները: Սա չի հանդուրժեր որ իսումը մը նորակա- երիտասարդները առանց իրեն բարձր հե- ղինակութեան գիւղի մը՝ կը յանդգնին իրենց ուզած ուսուցիչ թերել, և իրենց կազմած ծրագրով՝ դպրոց կառավարել այն գիւղին մէջ, որուն բացարձակ տէրն է ինքը: Քահանայն իր նպատակին հա- նելու համար ամենամասն և զազրելի ամբաստանութեամբ մը կը զրպարտէ ուսուցիչը, և միակտի առ արդէս իս- ժանի մտքերը պղտորել կուստայ, որոնք բարբարոսութեամբ զանի ձեռնով գիւ- ղէն դուրս կը վառեն: Իսկ որոնք հոգա- բարձրութիւնը կը գիտէ տեղական առաջ- նորդին, բայց վերջինս կը պատասխանէ թէ՛ «Գնացէք ու հնազանդեցէք ձեր տէրտէրին, կը հաւատամ թէ նա զըր- պարտեր է ձեր ուսուցիչը, բայց ձեր տէրտէրն է, սչինչ չենք կրնար ընել. Ե- թէ գիւղէն հեռացնենք զանի, այն ասան ո՞վ կը թողէ մեռելները...»: Եւ մեր տէրտէրները մեռելաթաղի համար են միայն:

Այժմ հոգաբարձութիւնը Առաջնոր- դէն յոյսը կտրած, երկար տեղեկագրով մը գիտած է տեղւոյ հայրենակիցնե- րուն՝ «Սիրբիւրի Ուսումնասիրաց Ըն- կերութեան», սակայն ցաւալի է որ ա- սանք փոխանակ արտագնաուելու, յուսա- հատած են. ոմանք զուցէ վախէն և ո- մանք ալ խաթեր համար լուռ են. և ահա սարիներէ իվեր իրենց փայտոյցած ոռն գեղեցիկ ձեռնարկը քայքայման կը մօ- տենայ: Թէ և կան ասոնց մէջ սակաւին հաստատամիտ և տոկուն երիտասարդնե- յիւր, բայց ախտս որ ասոնց թիւը խիստ նուազ է:

Սիրբիւրի կուսակցութեան մեր հայրենա- կիցներուն որ փարատէին ամեն նախա- պաշարմունքը, և ինչպէս իրենց նոր սերնդի տպագային, կարուկ կերպով մի- ջամտէին գործին և վերահաստատէին դպրոցը:

ՖԱՐՀՍՏ

ՆԱՄԱԿ ԹՐՈՅԷՆ

Սեպտեմբեր 4.

Տեղւոյ Ազգ. Հոգաբարձութեան հրատարակած անցեալ կիրակի ընդհանուր ժողով տեղի ունեցաւ ձէրմէնի հօլի մէջ, ուր ներկայ էին 60ի մօտ անձինք: Նախ կարդացուեցաւ Կ. Պօլսոյ Ազգ. պատրի- արքարանէ եկած «Կոնդակ» մը, ապա խօսեցան տրաք Խ. Չարչեան, Ա. Մ. Ե- ղեկիշեան և Յ. Մ. Սիրականեան, որոնք բացատրեցին ազգային եկեղեցւոյ ծա- զուցն, հայոց հին հեթանոսական կրօնը ու մեր եկեղեցւոյ ներկան:

Յետոյ ընտրուեցաւ 7 անդամէ բաղ- կացեալ յանձնախումբ մը անգլոյս հայ գաղութի մտաւոր զարգացման և բու- յութեան խնամար աշխատելու համար, այ- սինքն բանալ լսարան և ունենալ մաս- նաւոր ժողովներ: Ուրախ եմք ըսելու թէ թրոյցի մինչ ցարդ շունեցան նիւս պիտի ունենամք սոսկ վերջ, եթէ այդ ընտ- րեալ վարչութիւնը ընէ այն ամենը ինչ որ կը խորհի թէ օգտակար է մեզի: Կը յուսուեմ թէ պատուարժան վարչութիւ- նը ի նկատի պիտի առնէ նաև տեղւոյս գրադարանի վիճակն ալ, որուն ուժ տա- յով պիտի յառաջացնէ՝ հանելով ներկայ յետամնաց վիճակէն: Յարգութեան ցան- կանալով կապանք իրենց օրինակելի գործունէութեան:

Քանի մը օր առաջ Պօստոնի կողմե- րէն եկած Գրիգորեան մականունով հայ կաթողիկ վարդապետի անուան տակ ծպտեալ մը կը շրջէր հոս, բայց չկըր- ցանք գիտնալ թէ այդ անձ արդեօք Հայ է թէ ուրիշ ազգ է, քանի որ կը խօսէր քանի մը լեզուներ, և աւելի սառուն կը խօսէր Սուրիալոց լեզուն, քան հայե- րէնը, իսկ կուտար հայոցմէ ու միշտ կուգէր սեռնել Սիրիայիները: Տեղւոյս հայոց մէջ իրեն դասնակից, կաթողիկ, շքանկով, իր ինչ դիտարարութեամբ հոս գալն անկարելի եղաւ հասկնալ, և որչափ որ մենք կուզէինք զինքը հաս- կընալ՝ հարց ու փորձի ենթարկելով, ին- քը նիւթէն կը շնչէր: Վերջապէս խաչա- գողի մը սպառնութեամբ թողուց, քան կաթողիկ վարդապետի մը: Այժմ տեղէն ձեռնացած է, բայց չը գիտենք թէ ո՞ր: Մեր հայրենակիցները թող զգուշանան այսպիսի կեղծ ու ծպտեալ արարածներէ:

ՍԱՆԻՄ

ՆԱՄԱԿ ՈՒԵՍԹ ՉՊՊՐԷՆԷՆ

Սեպտ. 11

Տեղւոյս հայ գաղութը Ազատ Հա- րանի ամբան աթիւն ունեցած արձա- կուրդէն վերջ, ուրախ ենք ըսելու որ չի մտացաւ շարունակել իր անցեալ շրջանին հաստատած Ազատ Հարանի ազգօգուտ ձեռնարկը, զի անյարաւարութիւնը գրե- թէ մեր ազգային մեծ արտերէն մին եղած է:

Անցեալ կիրակի, սեպտ. 9, Ազատ Հարանը իր առաջին ժողովն ունեցաւ, ուր աստիճանային երիտասարդ մը, գրա- ւոր ճառ մը կարդացուեցաւ և Օր. Մէրի Մըրքիան արտասանեց երկու երգեր, որը բուռն ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ ժողովրդէն:

Դաճակի վրայ նուազեց պատ. Յ. Արարկապետեան, ճարտար դաշնակահարի մը ձկուն շարժումներով:

Ապա Ազատ Հարանի վարիչ Յանձ- նախումբ մը ընտրուեցաւ՝ գաղանի քու- ֆարկութեամբ, և ընտրուեցան Տիարք Ա. Մ. Երզնիսեան, Կ. Չանգապետեան, Կ. Գալեմբարեան, Յ. Պօյաճեան և Ս. Ալի- փուհարեան:

Բաւական յոյս ունինք արդի նորնե- ակի յանձնախումբին վրայ. տեսնենք... ժողովուրդը ցրուեցաւ ուրախ արա- մաբարձութեան տակ և օգտակար ժամանակ

մը անցուցած ըլլալու վստահութիւնով: Անցեալ շրջանի փորձով ժողովուրդը ինքնին զգացած է որ ազատ յարանը անգլոյս գաղութին ամենահարկաւոր և ժողովուրդը վառ ու իրարու մօտ պահող օգտակար ձեռնարկն է, տեղական ու ազ- գային ամեն ազգօգուտ ձեռնարկներ ու խնդիրներ հոն միճարանութեան առար- կայ կըլլան և լուր լուծում կը գտնեն:

Ազատ Հարանի արձակուրդին առ- թիւ մինչ հիմա կախեալ խնդիրներ կը մնան տեղւոյս եկեղեցւոյ շինութեան, որու զետիւնը արդէն դնուած է, և հայ մանկանց դաստիարակման ծանօթ իրն- դիրները: Այս ընկերութեանց յանձնա- խումբերուն աչքը լայս. թո՛ղ արթնան քիչ մը իրենց թմրած անգործութենէն, որ մինչ հիմա ձգձգեցին այս խնդիրնե- րը. շատ քնացան ու քնացուցին, ալ բա- ւական է: Քիչ օրէն Հարանը լուծում կուտայ այդ ամեն խնդիրներուն և տե- ղական պահանջներուն:

Ոյժ առնք ուրեմն Ազատ Հարանին: ՍԱՍԻ

ԲՈՑ ՆԱՄԱԿ

ՓՐՈՎԻՏԷՆՍԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

Հոգաբարձութիւնը հանգուցեալ վաղեմակ վ. Սիսակեանի գերեզմանի վրայ շիրիմ մը կանգնեցնելու համար, հրաւէր մը կարգայ հայ գաղթականու- թեան իրենց նուէրները փութացնել առ Ձեզ: Արդեօք աւելի բարեօք և վա- յելու չէ՞ որ վաղեմակ վարդ. ի, իւր անձնական 638 առարի դրամէն հոգա- ուր շիրիմի ծախքը, եթէ հանգ. Հայ Սուրբ այդ 638 առարը ուէ ազգային նպատակի կաւակած չէ, փոխանակ մեր գաղութին վրայ ծանրանալ, որ զբէ- թէ միշտ պարտասանաց գտնուած է իւր նուիրատուութեանց մէջ, և այժմ ալ շատ աւելի անհրաժեշտ պէտքեր կան քան հանգուցեալ վարդապետի գե- րեզմանաբար:

ՀՕՎԷԼ Կ. ԳՈՒՐԳԷՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՑ

Խեղճ ՍՈՒԼԹԱՆ

Սուլթանը, Սպանո-Ամբրիկեան պա- տերազմին մէջ Ամբրիկեան ուժանակ յա- ծակաւոր վեսուվրսին պոլիտեցիկ նետու- թեթանօթի գործածումի մասին առած գաղափարէն, որոշած էր Վասիլիսն հիւսիսային մուտքին վրայ նոյն այդ թե- թանօթներէն դնել: Կ. Պօլսէն եկած հե- առաքի մը կըսէ թէ, Ռուսիա ստարկեր է ատոր դէմ, ըսելով թէ այդպիսի գոր- ծողութիւն մը կը ցուցնէ թէ Սուլթանը կը տարակուսի Չարի բարեկամութեա- նը վրայ:

Սուլթանը, որ նիւ Եօքքի յիշեալ թեթանօթի ընկերութեան գործարանին պատուէր տուած էր. սակայն եր է ար- ուած պատուերը ես առնել:

Ահա՛ թէ քաղաքական կատակները մինչև ո՛ր կերթան, թէ Սուլթանը որ- քան ենթակա է Ռուսիոյ ազգեցու- թեան. իր դուրը Ռուսիոյ դէմ ամուր գոցելու չհամարձակիր. պէտք է դուռը բաց թողուլ և վստահիլ գողին բարեկա- մութեանը: Չարը այս քոմէտիով երկու բան կը յայտնէ, մին այն որ կընդունի թէ Պօլսը գրաւելու համար ենթադրե- ուած ամենայնայնի թշնամին Ռուսիա է: Երկրորդ. կը հաստատէ այդ ենթադ- րութիւնը, «Ռուսք մի գոցեր, օր մը ներս պիտի գամ» ըսելով:

ԵՐԻՏՄԱՍՍՐԴ ԹԻԻՐԻՔԵՐԸ

Կ. Պօլսիւնէն Լոնտոն թոյժ գին կը հեռագրուի օգոստ. 26 թուով: Ահմէտ ձէլայէտարին փաշային փրկած

ու Կ. Պօլսի բերած Յերիտասարդ թիւր- քերուն Սուլթանը հաստատուն թոշակ- ներ կապելէն զատ, իւրաքանչիւրին 4000 ալան օսմ. Լիւայ ալ պարզ և առանձ է, ի վարձատրութիւն անոնց դարձի գալուն:

ՎԻԼՀԷԼՄԸ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Գերմանիոյ Կայսրը վերջերս Յունաս- տանի գահաժառանգին (իր քեռայրը) հետ տեսակցութիւն ունեցաւ: Կայսրը ըսեր է թէ Յունաստան պարտի իր հին փառ- քին արժանի բանակ մը ունենալ. խո- տացեր է իր ամբողջ ուժովը օժանդակել Յունական բանակը կազմակերպելուն մէջ: Արտօներ է որ Յոյն սպաներ Պերլինի գիւղաօդական վարժարանին մէջ երեք տարույ ուսման ընթացք մը առնեն: Այս առաջին անգամ է որ այդպիսի արտօ- նութիւն մը կը արուի օտար բանակի պաշտօնէից:

ՎԻՔՐՕՐԻԱ ԹԱԳՈՒԼԻՆ ԶՐԷՍՑ Է

Վիքթորիա Թագուհին իր թոռանը Վիլհելմ կայսրը զրկած է իրենց ցեղագ- րութեան ծառը, որոյ արմատն է Դաւիթ թագաւոր: Թագուհին շատ գզուելի է այն գաղափարը թէ ինք Սաղմոսեագու- էն սերած է, Սեղեկիսի երեց դստեր միջոցաւ. և կըսուի թէ Գերման կայսր իր Առաւուսային Հեղինակութեան վը- րայ պնդելը՝ յառաջ եկած է իր մեծ մօրը անեցած այդ գաղափարէն:

ԿՐԿՆՈՒՍՄ ԽԱՂ

Ամեն տարի Սուլթանին տարեկարծի օրը, ծագելիք խոսովութիւններէ վախ- ցուելով ձերբակալութիւններ կըլլան: Այս տարի ձերբակալութեանց տարեկար- ձքն ալ կրկնուած է: Կ. Պօլսէն «Սթան- տարտին կը հեռագրեն:

«Ըստ սովորականին, Սուլթանի դա- չակալութեան յառաջիկայ տարեկարծի աթիւն բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան, գլխաւորաբար հայերէն, և ամեն կողմ զըրոյց կը պատի թէ հաւա- նական է որ խոսովութիւններ ու ջարդեր պատահին: Թէպէտ այս ձերբակալութիւն ներք ցուալի իրողութիւն մըն են, սոս- կոյն թերեւ ասիկա ամենէն պահանջով միջոցն է գերծ մնալու քաղաքական գըր- գըռիչ տարրերէ, միայն թէ, լուսագոյն պիտի ըլլար, փոխանակ անմեղ հայերը ձերբակալելու, ձեռք դնել այն անպայ փոխանակութեան վրայ, որոնք կը շարունա- կեն մեծ թուով հոս գալ գաւառներէն»:

ԿԱՅՍՐԵՐ ԿԸ ՏԵՍՆՈՒԻՆ

Բեսերպուրկէն կը հեռագրէ Լօն- տոնի «Տէլիթի» թէ կարաֆիթ գլխալիցը թէ Ալմանիսի, Աստրիսի և Ռուսիայի կայ- սրները տեսակցութիւն մը պիտի ունե- նան, քաղաքական կարեւոր խնդիրների վրայ միասին խորհրդակցելու համար: Այդ տեսակցութիւն պիտի լինի Սեբէր- նիէվիչի (բուխնական Ռուսիա) մէջ, հոկ- տեմբեր ամսի սկիզբները:

ՉԱՐԸ ԼՈՒՍՈՍՑ Է

Բեսերպուրկէն Լօնտոնի «Մորնիկ Լիտեր» լրագրին արուած հեռագիր մը ալ կըսէ թէ Նիքոլա ձարը շատ կը նեղ- ուի այժմ լուսնոտութեան հիւանդութե- նէն և թէ այժմանցի բժշկի մը կը դար- մանէ զինքը:

Թիւրք թնամածութեան պետը ստիճով ամբար մը գերմանական անձ ուլ վառօք ծովը թափել տուած է, տարա- քաղաքուած ըլլալուն պառճառաւ:

ՏՐԷՅՖԻԼԻ ԳՐԱՊՈՒՐՆՈՒԵՑԱԿ

Տրէյֆիլի գրատպարտութեան լուրը ամբողջ աշխարհը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

Ֆրանսիայի Բէնէտի մէջ Տրէյֆիլը գրատպարտութեան լուրը ցնցեց:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ն Ե Ր

(Մեր կեանքէն)

Գրեց

Վ. ՇԱՀԷՆԻ

Գինը 15 սէնթ: Բնան օրինակ գնողին մի օրինակ նուէր կը տրուի:

Դիմել հեղինակին,

Խմբագրութեան հասցէին:

ՄԻՀՐԱՆ, ԽԱՐՏՈՒԹԼԵԱՆ M, Harpootlian, P. O. Box 470, Worcester Mass.

Մեր տան սեղանադրական ճիւղը իր ձեռքով գրած զրկողներէն գնահատելի կերպով քաջալերեալ պարագ կը սեպէ յայտարարել թէ մենք ևս պէտք եղած զոգորութիւնը շնորհը լացած գործին միջոց ասպակով միջոցներ յառաջ բերել, որպէս կ'ապացուցանէ մեր անցեալ տարիներու գործունէութիւնը: Հայ ժողովրդեան և մասնաւորապէս մեր տան անձնօթներուն իրական վստահութիւնը ևս չամար պէտք է յիշել թէ՛ ՅԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՂՐԱՍԻՐ ԽԱՐՏՈՒԹԼԵԱՆ տան՝ երկրին մէջ ունեցած առաւելքը 10,000 Օսմ. ոսկոյ անարժ ստացուածքը իր սոյն փոխգրի գործոյն երաշխաւորութիւնն է, յաշտ աննոց օրոնք կողմէն դրամին վստահելի միջոցով զրկել: Ուստի կը յուսանք թէ՛ Հայ հասարակութիւնը չպիտի վարանի իր ևս պակասող միջոցը՝ մեր ձեռքով գրել իւր դրամը, որ կրնանք փոխանակազոր տալ Խարտերի, Տիգրանիներու, Գրիգորի, Բարսեղի, Մալաթիայի, Սևազի, Կ.Պոլսի, Նաև Տաճ. բոլոր քաղաքացի համար: (Ինձ դրամ գրկողներն ասպակովագրութեան համար նշեցնել Պանթի շէք և կամ մընի օրացը զրկելու են): Հայրենիքի մէջ ո՛ր և է գործ տեսնելու կամ գործարարման օգնելու համար պատրաստ եմ եղորոք Յարտութիւն էֆ.թ. ձեռքով կատարել տալ: Հեռագրով և նամակով դրամ և կամ նաւային թիքէթներ կրնամ զըրօ կել Մարտիկայ:

Ն Պ Ա Ր Ա Վ Ա Ճ Ա Ռ

Ս, Տամպուրաճեան

509 2րդ Ալմիւ. 28 և 29րդ փողոցի մէջ

Մենք կը ծախենք արևելեան և արևմտեան ամէն կարգի նպարեղէններ. թարմ բանջարեղէն, պտուղ և առօրեայ թարմ միտ:

Ուստի պատուական պըղուրը և ծեծածը փաւընտը 3 սէնթ, 25 փաւընտ կամ աւելի գնողներուն համար 2 1/2 սէնթի, Հայկական պանիրին փաւընտը 13, իսկ մեծաքանակ գնողին համար 11 սէնթի: Ժիթապտղին փաւընտը 10 շատ գնողներուն համար 9 սէնթի, Ժիթապտուղի պատուական իւղին կ'ընէ \$1.40 ի կը ծախենք:

Նամակով յանձնարարութիւն կը կատարենք փաւթով. գրել վերի հասցէին:

ՃԱՇԱՐԱՆ

805 Մէյն փողոց փաթրոն

Պատու ունինք ծանուցանելու թէ՛ ստուանէն առնուած ճաշարանը նախանձելի դիւրբի մը մէջ գործելու համար ամէն կարելի միջոց պիտի զործածենք, անանկ որ մեր յաճատորները զոհ ըլլան. մեր խնամարարին երկար ամեայ փորձառութիւնը ինքնին երաշխաւորութեան է թէ կ'ըրկունք համեզ և մաքուր պիտի մըլան: Գործ մը միայն ձեզ գոհ պիտի ընէ:

Թ. Ա. ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Ա Ձ Դ

42րդ փողոցի Ս. Բարթողիմէոս եկեղեցւոյ մէջ նախապէս կազմուած Հայկազեան կանոնը տեղափոխուած և աւելի հստակ հիմնուած վրայ վերակազմուած ըլլալով՝ իւր մարդութիւնները կը շարունակէ ի թիւ 498 Յրդ Ալմիւ. 33 և 34րդ փողոցի մէջ շէք, վերին յարկ, ամեն Ուրբաթ իրիկուններ ժամը 8 1/2 և 10ը:

Ն Ո Ր Կ Ե Ա Ն Դ

ՀԱՆԴԷՍ ԱՉԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ամէն անոնք, որ կողմէն ազգային հին ու նոր կեանքին և յեղափոխական անցեալ ու ներկայ ուղղութիւններուն տեղեակ ըլլալ, անոնք որ կողմէն Հայկական գեղեցկագոյն գրիչներէն արտագրուած հմայուց գրութիւններ և շահեկան երգեր մարտնչութիւններ կարգայ՝ ՆՈՐ ԿԵԱՆԴ կարգալու են: Տարեկան բաժանորդագրին է 2 տարար. վեցամսեայ՝ 1 տարար: Նոր կեանքի նիւ երգի գործակալն է Պրն. Անտոն Թաղաճեան և հասցէն՝ 343 Իսթ 34րդ Փողոց: Նոր կեանքի բաժանորդներուն «Մարտը» ձրի կը զրկուի: Խմբագրութեան հասցէն է,

L. FRANK 32 CHESTERTON ROAD, LONDON W ENGLAND.

Մեր սրբ փաղանձեան

231 Իսթ 28րդ փողոց նպարավաճառի խանութիս մէջ կը ծախուի ի միջի այլոց իւրաքանչիւր փաւընտը 2 սէնթ., սալոր 5, մաքարոնի 5, գեղին թիւ 1 շէքի 8, զէթի 10, օթ միւ 2 սէնթի, սալոր 5 փաւընտը 27 և 1 փաւընտը 8 սէնթի և քէնով տօմաթէսը 7 սէնթի, պատուական ապրանք կը պահեմ, աժան կը ծախեմ, մեծ քանակութիւնով գնողներուն կարեւոր զեղջի ընեմ:

ՊԼՂՈՒՐԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

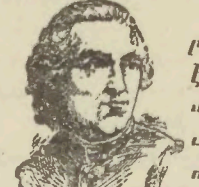
Այս նոր ընկերութիւնը կ'արտադրէ շատ լաւ և աժան պըղուր և ծեծած: Մեծաքանակ գնողաց համար գինն է 2 1/2 սէնթ փաւընտը: Մանրամասն տեղեկութիւն ուզողներն պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցէին:

NEW YORK BULGOOR MANUFACTURING CO. 226 TO 232 Clinton St. Hoboken n. J.

ԱՁԴ

Նիւ Երոքի Հ. Ե. Թանգարարանի միութիւնը իւր տարեկան ընդհանուր ժողովը անդի պիտի ունենայ ի 2իմի թորներ շոք 25րդ փողոց 6րդ էլիւնիւրի անկիւնը ամսոյ 23ի շաբաթ երեկոյան ժամը 8ին, ուր պիտի ներկայացուի մի տարուայ տեղեկագիր և պիտի կատարուի նոր պաշտօնէից ընտրութիւն, ամէն Հայ հրաւիրեալ է, մասնաւորապէս միութեան անդամները, որոնք միայն իրուանք ունին ձայն ունենալ և քուէ տալ:

Ի Դիմաց Խնամակալութեան

Պերլինի համալսարանէն վկայեալ՝ Տըթր. Էֆիլ պատրաստ է ա. մենագրութեան մասնաւորապէս գաղտնի կոչուած արտերբուսութեան: Կատարելապէս չը բուսուց հիւանդին դրամը ետ կը տրուի: Շատ մը Հայեր մեծ գոհացում գտեր են իրմէ: Հայոց համար վճարները շատ շահաւոր են: Օֆիսը 503 Յրդ. Ալմիւ. 42րդ փողոցի անկիւնն է: Առաւօտեան ժամը 9էն իրիկուն 5ը. իսկ կիրակիները՝ 9էն 12 օֆիսը կը գտնուի:

The Equitable Life Ins. Society of the U. s

«Եփուլթայլ»

աշխարհի Հզօրագոյն և լաւագոյն կենաց սպասուողագրական Ընկերութիւնը:

ամեն Հասակի և վիճակի տէր անձանց համար սպասուողագրական կըսայ ի զէպս մահու կամ 15—20—25 տարիէն վճարելի՝ զթէ ուզուի:

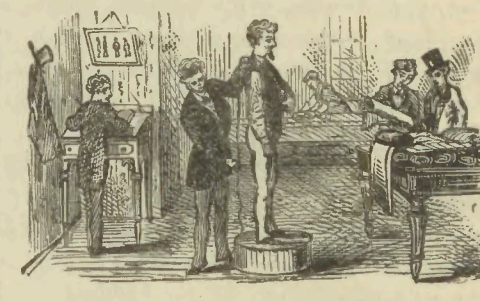
Օտար երկրներէ կամ ներսի նահանգներէն փոխադրող կրնան դիւրաւ թղթակցութեամբ ինքզինքնին սպասուողագրել տալ:

Հորեհի զէմ ևս կապահովագրեմ:

(Գործակալ)

ԿՐԱԿԵՏ ՊԻՐԻՒՆԻՃԻԿ

154 E. 27th St. New York

Դ Ե Ր Ձ Ա Կ

ՅԱԿՈՒՐ ՈՒՂՈՒՆԵԱՆ

159 Իսթ, 27րդ փողոց

Թէ պատուական և թէ աժան հանգերը կը փնտռէք, անանկ չէ՛. — մենք սուղ կը շինենք — բայց չէ՛. մեր գործին որքա՛ն աժան ըլլալը կրնաք հասկնալ. անոնք որ իրենց դրամը անարժէք ապրանքի տուած ըլլալու զղուումը չեն ուզեր ունենալ և նոյն ատեն լաւ ճաշակ մը ունին, անգամ մը մեզի հանդիպելուն համար ուրախ պիտի ըլլան: Մենք զուտ անգլիական ապրանք միայն կը գործածենք:

Ուրիշ տեղերու վրայ հարկերին քառասուն աժան պատրաստի հանգերը ալ կը ծախենք. նաև կը նորագեներ, կը մաքրենք, կը ներկենք և կարգուկենք:

Գիտնալու համար թէ, մենք մեր Հայրենակիցներէն, ուրիշ տեղերէ շատ զգալի կերպով վար գին կառնենք, անգամ մը մեզի այցելելու պիտի բաւէ:

Լ Ո Ւ Ս Ա Ն Կ Ա Ր Ի Չ

ՏԻԳՐԱՆ Ժ. ՄԵԼԻՔՆԵԱՆ

Elite photo Studio

182 Main Street, Paterson, N. J.

Պատու ունինք ծանուցանելու Հայ հասարակութեան թէ՛ յաջողած եմ ճոխ և առաջնակարգ լուսանկարչատուն մը հաստատել Փէթրոնի մէջ ուր կը հրաւիրեմ Հայրենակիցներու իրենց լուսանկարները հանել տալու, խիստ շահաւոր գնելով: Երկար տարիներու փորձառութիւն ունիմ արհեստիս բոլոր ճիւղերուն մէջ. պատկեր մեծցունել, ընդօրինակել, շրջանակ շինել և այլն: Նիւ Երոքէն ու Նիւ Ճրզիէն Լ. կողմերուն ճամբու ամսերու գինը ևս կը վճարեմ:

Կը յուսամ թէ՛ շատ Հայրենակցներ թէ՛ շահաւոր գնել խիստ գոհացուցիչ լուսանկարներ ունենալու թէ՛ ամուսնային զուարճալի ճամբորդութեան մը ընելու թէ՛ մեզ քաջալերելու համար պիտի դիմեն մեզ: Քոյս կը ծախուին Հայրիկի, Իգմիլիկի և Մայր Հայաստանի լուսանկարները:

Մանրամասնութեան համար դիմել ինձ նամակաւ կամ անձամբ: